

4

.....
Драјана Милуновић: Библиографија
српских енциклопедија и лексикона

.....
Свејлана Јанчић: Сто четрдесет
година мисије Библиотеке Призренске
богословије

.....
Марија Бојдановић: Српска национална
библиографија
.....

ПРИКАЗИ

БИБЛИОГРАФИЈА СРПСКИХ ЕНЦИКЛОПЕДИЈА И ЛЕКSIKОНА

Драгана Милуновић
Народна библиотека Србије, Београд

УДК: 016:031(=163.41)(049.32)

Приказ књиге:

Библиографија српских енциклопедија и лексикона,
Дејан Вукићевић. Београд : Завод за уџбенике,
2014.

У издању Завода за уџбенике, октобра 2014. године,
објављена је *Библиографија српских енциклопедија и
лексикона*, аутора др Дејана Вукићевића, библиотекара,
библиографа и књижевника. У низу библиографија
које је објавио током двадесетогодишњег бављења
овом дисциплином (библиографија часописа *Дело*,
персоналне библиографије Бранислава Петровића,
Алека Вукадиновића, Борислава Радовића, Миодрага

М. Пешића, Борислава Пекића, Данила Киша, Симона
Симоновића, Младена Маркова, Матије Бећковића,
Драгана Лакићевића, Борисава Станковића, Јована
Јовановића Змаја, Алексе Шантића, Воје Чолановића,
Десимира Благојевића, Владана Деснице, Јована
Стерије Поповића, Виде Огњеновић, Николаја
Тимченка, Добрице Ћосића, Милосава Ђалића, Давида
Албахарија, Данка Поповића, Радослава Петковића,
Гордане Ћирјанић, Светислава Басаре, Владимира
Пиштала, Петра Сарића, Михајла Пантића и других),
ово издање представља још један допринос Дејана
Вукићевића како на пољу библиографије, тако и
свих осталих дисциплина за чије изучавање је важно
сознање о енциклопедијама и лексиконима.

Општи значај референтне литературе као такве, за све
врсте истраживања, јесте несумњив, а библиотекарима
је добро познат. Па ипак, српска култура се не
може похвалити да је на плану њеног развоја дала
пуни допринос. Стога значај пописивања резултата
досадашњег ангажовања у области енциклопедистике

и лексикографије представља полазну тачку са које би било омогућено сагледавање проблема развијености овог подручја, као и пројекција будућих активности које би је могле унапредити. Зато дела попут *Библиографије српских енциклопедија и лексикона* имају улогу како у историјском приступу сагледавању теме, тако и у антиципацији могућих развојних трендова.

Библиографија српских енциклопедија и лексикона садржи 1.675 јединица обрађених *de visu*. Унутар хронолошке класификације, која обухвата период до 2013. године, распоред грађе је алфабетски. Библиографија је територијално омеђена на тло данашње Србије и подразумева дела објављена на српском језику, како изворно, тако и у преводима. У састав пописа су ушле оне публикације које се сматрају књигом према Унесковој класификацији, тј. које су штампане на 49 и више страна. Од помоћног апарата, библиографија садржи два регистра – имена и наслова. С обзиром на то да енциклопедистика и лексикографија претежно представљају колективни рад у коме је понекад тешко утврдити тачан допринос појединачних аутора, у регистар имена унети су подаци који се не налазе у библиографском опису, али се односе на особе које су на публикацијама наведене као аутори. Овај принцип примењен је свуда где је ауторство било заступљено у примарном смислу те речи, али не и у случајевима секундарног ауторства (уређивања, приређивања, превођења и сл.). Подаци о месту штампања и штампару дати су за издања до 1945. године, која се обичајено узима као гранична, у смислу ексклузивности штампарства и издаваштва, тј. распрострањености ових делатности.

Посебан допринос ове библиографије огледа се у могућности да кроз њу сагледамо динамику развоја српске енциклопедистике и да, захваљујући томе, стекнемо увид у динамику културног развоја у ширем смислу. Интересантно је да, од 19. до 21. века, број издања из ове области готово да није прелазио

неколико до неколико десетина примерака; изузетак представља период између 2005. и 2008. године, када је забележена издавачка продукција од чак 338 наслова. Овакав искорак свакако представља занимљив параметар и драгоцен подстрек за истраживања друштвених околности које су до њега довеле. Неспоран је, мада на први поглед можда и не тако видљив, посебан напор аутора у превазилажењу проблема одређивања принципа селекције грађе, тј. утврђивања граница библиографије, било да је у питању епитет *српска*, било да је у питању постављање граница између речника, лексикона и енциклопедија, о чему он опширно говори у предговору.

Међу значајнијим издањима која су пописана у библиографији, свакако се издвајају *Мала Просветина енциклопедија*, уз коју су израсле многе генерације у нашој земљи, такође добро позната *Енциклопедија Југославије*, Станојевићева *Народна енциклопедија*, али и широј публици мање позната издања, попут *Животића и дела великих људи из свих народа* и *Поменик знаменијих људи у српској народа новије доба* Милана Ђ. Милићевића, *Велика медицинска енциклопедија за народ* Александра Ђ. Костића, *Илустрирана војна енциклопедија* из 1936. и др.

Међу савременим издањима из области енциклопедистике и лексикографије, занимљива је *Мала енциклопедија самоуправљања* из 1979. године, затим за нашу струку користан *Мали лексикон штампарства и графика: од ошиска до цилиндричне штампарске машине*, такође из 1979, као и *Мала југословенска енциклопедија библиошкарства* Владимира Јокановића из 1988, *Речник српских народних веровања о биљкама* Веселина Чајкановића из 1985, *Ректорски Лицеја, Велике школе и Универзитетска у Београду: 1838–1988*, *Азбучник српских средњовековних књижевних појмова* Ђорђа Трифуновића из 1990. и др.

Међу добро познатим издањима, присутним у многим кућним библиотекама, издвајају се *Енциклопедија*

Бриџаника, Ларусова енциклопедија, Хиљаду зашто хиљаду зашто, Породични лекар Џемса Бевана, Пишам се, пишам се... 1000 џуша Миле и Тимотија Бајфорда, *Енциклопедијски речник модерне лингвистике* Дејвида Кристала, *Крстићев Психолошки речник* и многа друга.

Како из библиографије сазнајемо, своје лексиконе имају и области попут нинџа вештина (Небојша Анђелковић, 1987), мантричких вештина (Оља Бакић, 1990), сакупљања и примарне прераде отпадака (Живомир Јефтић, 1989), научне фантастике (Зоран Живковић, 1990), сомборског спорта (Душан Колунџија, 1990), микрорачунарских израза (Душан Петковић, 1990), ловачког оружја (Душан Бојовић, 1994), окултизма (Церина Данвич, 1994), криминологије (Мило Бошковић, 1999), југословенског подземља (Марко Лопушина, 2000), верских секти (Биљана Ђурђевић Стојковић, 2002), рокенрола (Богомир Мијатовић, 2005), европских интеграција (Срђан Мајсторовић и други, 2013) итд.

Основне особине једне библиографије су колико је она обухватна, прецизна, доследна и поуздана. Ревност, доследност и стрпљење састављача, као и изабрана методологија рада увек могу бити предмет конструктивне полемике међу припадницима различитих библиографских приступа. Евентуалне недоречености и разлога за одступања од дефинисаних правила увек су најсвеснији управо сами аутори, због чега је важан и уводни текст овог дела, у којем се појашњавају библиографски критеријуми и избори, указује на места на којима је било неопходно одступити од правила за која се аутор определио, као и на разлоге који су та одступања условили. Свакако, практична примена библиографије, а нарочито подстрек који ће она евентуално дати будућим истраживањима или пак новим енциклопедијским и лексикографским издањима, врло брзо и непогрешиво ће показати место које оваквим издањима припада у култури једног народа.

